

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ

Číslo 400

Leden 1990

VÍTÁME ROK 1990

Uplynul rok 1989, nepředvídaný, neuvěřitelný, nepravděpodobný, ale i neobyčejně kladný, naplněný nadšením, vírou, odvahou, obětavostí a láskou ke svobodě a lidským právům, ve všech zemích Střední a Východní Evropy.

Obdivovali jsme úsilí Baltických států o samostatnost a neodvislost. MAINIS IVANS, předseda Lidové Fronty Lotyšské na manifestaci v hlavním městě Riga, 14. června 1989, se vyjádřil o jejich boji takto: "V Moskvě jsme se přesvědčili, že svobodu nelze získat žádostmi a prosbami, my musíme svobodu uchopit a uskutečnit sami." V prosinci 1989, Alexander Jakovlev, člen Politbyra, prokázal, že tajné protokoly sovětsko-německé smlouvy z 23. srpna 1939 skutečně existovaly (až dosud je sovětská vláda zapírala). Sovětská sněmovna odhlasovala rezoluci 1,432 hlasy ku 252 (264 se zdrželo), že "protokoly jsou právně neobhajtelné a neplatné od okamžiku kdy byly podepsány". Na vzdory tomu, Gorbachev prohlásil, že odtržení od Sovětského svazu by znamenalo krveprolití. Gorbachev pojedl do Litvy, aby osobně přinutil "separatisty" k rozumu.

Poláci bojovali proti komunismu od skončení II. světové války i když podmínky pro to byly velmi dobré. Před 9 lety dělníci založili Solidarność podporovanou katolickou církví. Stanné právo je nezastavilo. Zápas o svobodu pokračoval a vyvrcholil na jaře 1989, kdy v polosvobodných volbách Solidarność vyhrála téměř všechna volební utkání, ke kterým byla připuštěna. Dnes stojí v čele vlády Tadeusz Mazowiecki, člen Solidarności a přítel papeže Jana Pavla II.

Východní Němci zvýšili turistický ruch v Maďarsku, které pro ně otevřelo hranice na Západ. Počet turistů z Východního Německa se také zvýšil v Praze, kde změnili palác západoněmeckého vyslanectví na přeplněný skautský tábor. Čsl. vláda byla přinucena také otevřít hranice na Západ. "Nemohu říct, že jsem měla nedostatek jídla neb jiných věcí," prohlásila mladá Němka, "ale jinak nebylo doma nic jen samá omezení." Náměstí Východoněmeckých měst byla zaplavena sta tisíci občanů volajících po svobodě. Honecker odstoupil, berlínská zeď byla prorážena, Brandenburská brána byla otevřena a Helmut Kohl zdravil Východní Němce: "My patříme k sobě — at' dlouho žije svobodná německá vlast!" Svobodné volby budou dne 6. května 1990.

Maďarská komunistická strana se zřekla svého jména a svého programu na sjezdu 23. října 1989, na 33-leté výročí maďarského povstání. V Moskvě E. Shevardnadze prohlásil, že Sovětský svaz bude jednat se svými spojenci na základě suverénní rovnosti, nepřipuštění intervence a uznání, že každá země má právo k absolutní svobodě rozhodování. Svobodné volby jsou plánovány na červen 1990.

17. listopad 1989 přenesl Československo na hlavní jeviště světa. Naše srdce se sevřela úzkostí a hněvem nad brutálním zákrokem pražské policie proti studentům, kteří mírumilovně manifestovali na Václavském náměstí. Události, které následovaly nebudou nikdy zapomenuty v historii národa. Lance Morrow, americký novinář popsal své city v TIME magazínu takto: "Revoluce vzala na sebe jakousi podobu elektronické lehkosti bytí. Půl miliónu Čechoslováků na Václavském náměstí se rozměnilo v prach elektronů, které proudily do vesmíru rychlostí světla, odrazily se od družice a jako střela se řítily dolů, kde se přeměnily v milióny televizních obrazů na celé planetě". A my jsme seděli jako ukovaní u televizi a pozorovali tyto obrazovky, které každý den přinášely nová překvapení. Náš dlouholetý sen se splňoval. Fantastický rok se skončil projevem presidenta Havla: "Drazí přátelé, slibuji, že nezradím Vaši důvěru. Povedu tuto zemi k svobodným volbám." Čsl. lid uchopil a uskutečnil svobodu sám.

"Kdo čím zachází, tím také schází," říkalo staré pořekadlo. Bývalo vždy zvykem, že vladaři používali trest a odměnu při vykonávání své vládní moci. Nicolae Ceausescu používal jen trest. Odměnou občana bylo, že nebyl potrestán. Rumunský lid nezapomněl. Komunistický tyran a jeho manželka byli potrestáni nejvyšším trestem — smrtí.

Marxismus-leninismus je ve smrtelných křečích. Kdo tento stav přivodil? Především biologie, technologie a theologie, částečně Jimmy Carter a hlavně Ronald Reagan.

Děti se rodí podle zákonů biologie a nikoli podle teorií Marxe a Lenina. Dobré, kladné vlastnosti dětí, které mají od Boha či přírody, jako na př. touhu po vlastnictví, zvědavost, touhu po svobodě jednání a myšlení, komunismus potlačuje. Špatné negativní vlastnosti komunismus podporuje, jako hloupost (Bil'ak, Jakeš), lenost (v továrně se nemusíš nahámat, jen buď dobrým komunistou), nenávisť a závist, kterou komunisté umí tak dobře manipulovat k udržení své moci. Jaké to muselo být překvapení pro komunisty, kteří vždy věřili v sílu indoktrinace, když byli svrženi svou vlastní mládeží!

Technologie za posledních 30 let změnila svět. Sovětský svaz v závodě se Spojenými státy o převahu v technologickém pokroku jasně prohrál i když Sověti byli dosti úspěšní v kradení a kopírování západních vynálezů. Komunistické, ústředně řízené hospodářství, bez podnětu soukromého vlastnictví, nemohlo soutěžit se systémem svobodného hospodářství. Ve všech důležitých oborech, zemědělství, průmyslu, vojenství, zdravotnictví, obchodu a financí, stále nové vynálezy podstatně zvýšily životní úroveň obyvatelstva na Západě a zajistily vojenskou bezpečnost Spojených států a západní Evropy. Nejotřesnější zprávy v r. 1989 byly

VESTNIK

January 1990

Organ of the Czechoslovak National Council of America

Published monthly (Except bi-monthly July-August)
Subscription \$5.00 - Outside U.S.A. \$6.00

Editor - O. Kovar

Office: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650
Telephone: 656-1117

VĚSTNÍK

Leden 1990

Orgán Československé národní rady americké

Vychází měsíčně (s výjimkou dvojčísla v červenci-srpnu)
Předplatné \$5.00 - Mimo USA \$6.00

Redaktorka - O. Kovářová

Úřadovna: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650
Telefon: 656-1117

informace — z ruských pramenů — o neobyčejně nízké životní úrovni v Sovětském svazu. 90 miliónů žije v chudobě — 1/3 obyvatelstva. Jak pak tam žije “střední třída?” Universitní profesor (žena profesorka a 1 dítě) byl v USA. Chtěl vidět jak žijí chudí lidé v Americe. Hostitel ho zavezl do “slums”. Pan profesor zvolal: “Oni bydlejí lépe než my!” V Moskvě mají 1 pokoj, o kuchyni se dělí s dvěma rodinami. Objednal si nový nábytek a dostal slib, že nábytek bude doručen do r. 2000.

V politicky velmi důležitém oboru, v komunikacích, komunisté nemohli zastavit šíření zpráv ze Západu. Pravda pronikala do komunistické tvrze a podlamovala lež jeden ze dvou pilířů na nichž komunismus byl vybudován (druhý pilíř bylo násilí).

Za 72 let tlaku a útisku náboženství Sověti nepočítali s vírou v Boha. Útlak věřících, žalářováním, mučením i popravami, obohatil lid novými mučedníky, kteří mravně posílili víru a církve k dalšímu boji za náboženskou svobodu. 44 let pronásledování v satelitních státech mělo tytéž výsledky.

Byl to prezident Carter, který začal prosazovat lidská práva na mezinárodní úrovni. Jeho práci převzal a rozšířil prezident Reagan. Americké delegace na “Helsinských” konferencích předkládaly komunistům důkazy o jejich porušování lidských práv, které měly dodržovat podle Helsinské dohody. Takto svobodný svět neustále vykonával tlak na komunistické vlády odhalováním, že jejich právní řád není nástrojem spravedlnosti ale dalším prostředkem jak umlčet demokratickou opozici. Tento tlak byl velmi účinný, protože uchránil mnoho “dissidentů” od vysokých trestů a umožnil jim pokračovat v jejich práci, získat více spolupracovníků a založit nové organizace.

Není pochyby o tom, že muž, který odstranil železnou oponu byl Mikhail Gorbachev. Ale je také jasné, že muž, který k tomu Gorbacheva přiměl, byl Ronald Reagan. Když při vyjednávání o kontrole zbrojení Sověti kladli nepřijatelné požadavky, Reagan odpověděl zbrojením. Sověti se domnívali, že také mohou zvýšit zbrojení a udržet krok s USA. Po několika letech tohoto závodu Amerika byla zadlužena, ale životní úroveň stále stoupala. V Sovětském svazu zvýšení zbrojení mělo katastrofální následky — naprostý nedostatek spotřebního zboží. Gorbachev zvýšil platy, ale občané stejně nemohli nakupovat, protože prodejny byly prázdné. Sovětské hospodářství bylo ve slepé uličce. Sovětský svaz potřeboval kapitál a moderní technologii a to mohl dostat pouze ze Západu. Bylo třeba roztát led studené války a nasadit přátelskou demokratickou tvář vůči Americe a jejím spojencům. A zde se Gorbachev dopustil velkého omylu. Jako mnoho komunistů se domníval, že “dissidenti” a jejich stoupenci tvoří jen malou menšinu, že většina lidu podporuje komunisty. Skutečnost byla právě opačná. I mnozí komu-

nisté, jako na př. v Baltických státech, se postavili proti nadvládě Moskvy. Gorbachev nikdy neměl v úmyslu ztratit vedoucí postavení komunistické strany a byl pravděpodobně tak překvapen rychlým spádem revoluce jako jsme byli my. Domníváme se tedy, že Gorbachev nezahájil “glasnost” a “perestrojku” z nalezené lásky k demokracii, ale že byl k tomu přinucen politikou Ronalda Reagana.

Jaký máme program pro r. 1990? Odpověď je snadná: Pomáhat ze všech sil demokratickým silám jako je Občanské fórum v jejich práci udržet získanou svobodu a vyhrát svobodné volby. Krokem k tomu cíli bude uspořádání celonárodní sbírky. Vyzýváme a prosíme všechny naše členy k mimořádnému výkonu, abychom ukázali své uznání a obdiv těm, kteří učinili to, co se nám zdálo nemožné, skutkem. Budeme také psát do Washingtonu, aby náš prezident a jeho administrace zaujala přátelštější a povzbuzující postoj k čsl. revoluci než dosud.

Do Nového roku všem přejeme, aby se Vám vyplnila všechna Vaše přání a abyste také Vy splnili svá novoroční předsevzetí!

Dr. L. Rozbořil

PANORAMA — Historické podání o Čechách a Slovácích ve Spojených státech amerických. 328 stránek 7”x10” v angličtině, \$8.00 včetně poštovného. — Czechoslovak National Council of America, 2137 S. Lombard Ave., Cicero, IL 60650-2081.

VÝZVA K POMOCI ČESKOSLOVENSKU

V první i druhé světové válce Češi a Slováci v Americe prostřednictvím svých krajských organizací mezi sebou vybrali značné částky pro osvobození své staré vlasti, pro poválečnou pomoc a pro upravení československé demokracie v duchu amerických ideálů.

Ve stejném duchu dnes Československá národní rada americká zahajuje novým rokem sbírku na fond “Američané Československu” (Americans for Czechoslovakia), z kterého budeme podporovat činnost, směřující k obnovení Masarykovské demokracie v Československu.

Vyzýváme proto všechny své členy a složky, všechny krajské organizace a jejich členy i všechny ty, kdo patří do rodiny Čechoslováků v Americe, aby na tento fond přispěli. Sběrka bude uložena v Americe a peníze budou uvolňovány případ od případu podle nestranných a nepolitických měřítek.

Šeky a dary zasílejte na šekové konto: “Americans for Czechoslovakia”; na adresu: Czechoslovak National Council of America, 2137 S. Lombard Ave., Cicero, Illinois 60650.

Zpráva o činnosti zahraničního výboru od 6. prosince 1989 do 2. ledna 1990

Po vítězství demokratického hnutí v Československu přestala nutnost vyvíjet aktivitu ve stejném rozsahu jako během předchozích týdnů. Obdrželi jsme (br. Hašek) dopis od Deputy Secretary of State Eagleburgera, ve kterém slibuje pomoc demokratickému Československu, a od Mr. Muntra, přidělence pro čs. věci, s gratulacemi a přáním pokračovat ve styku. Br. Hašek se zúčastnil výkladu State Departmentu o hospodářské pomoci Československu. Br. Berka odeslal za nás blahopřejný telegram Václavu Havlovi k zvolení prezidentem a přislíbil mu naši další pomoc.

Vývoj v Československu probíhá tak, jak se dalo očekávat. Komunisté se snaží udržet své pozice. Pozorovatel v místě píše: "KSC, zmítající se nyní v krizi, ze které se tak snadno nevzpamatuje, už si zvolila novou taktiku, totiž zakládání různých odnoží s novými názvy, které by měly zmást veřejnost a umožnit přesunutí části partajníků v zakuklení do různých demokratických, humanitních nebo jiných struktur, řízených komunisty. Z důvodů akční schopnosti a příspěvkového režimu se zuby nehty snaží udržet partajní organizace v nějaké podobě na pracovištích. ... Průzkum veřejného mínění ze začátku prosince ukázal, že KSC podporuje 16% obyvatelstva." Na druhé straně nově nabytá svoboda vede k tříštění. Tentýž pozorovatel napsal: "I když Občanské fórum zatím sdružuje v podstatě všechny odpůrce KSC, začínají se formovat přípravné výbory nových stran — sociální demokraté, slovenští demokraté, křesťanští demokraté, agráři, zemědělská strana, strana zelených — i řada hnutí, které mají v úmyslu se přeměnit na politické strany." Na povrch vychází také vážný rozdíl v názoru na to, co se vlastně stalo. Jsou zde předně ti, kdo považují převratné události za porážku komunismu a překonání jejich puče z roku 1948, ale Alexandr Dubček a další členové vlády v nich vidí pokračování pražského jara a "socialismu s lidskou tvář" z roku 1968. Také jiní, vyhnání z KSC po 1968, kteří se postupně vrací a zauímají důležitá místa, se zdají mít stejný názor. Nový ministr zahraničí Jiří Dienstbier se ve francouzském *Le Monde* vyjádřil, že národ přijal s nadšením vítězství komunistů v roce 1948. Nově se tvoří federace bývalých politických vězňů a pronásledovaných osob zaslala vládě protest proti tomuto postoji. Zřejmě situace ještě není vyhraněná a tudíž ani naše odpovědnost není ještě u konce.

V. Ch.

Andrew J. Valuchek,

místopředseda ČSNRA, který byl 22 roků asistentem předsedy demokratického národního komitétu, byl odměněn uznáním U.S. informační služby za informování zástupců cizích států.

Za posledních 30 roků se setkal s více než pěti tisíci návštěvníky skoro z každého kouta světa a seznámil je s politickým systémem Spojených států na hladině národní, státní i místní. Toto je už po druhé, kdy byl pan Valuchek poctěn. Po prvé se mu dostalo uznání v době administrace presidenta Cartera.

Prosíme oznamte včas
změnu adresy

CO SE DĚLO V ČESKOSLOVENSKU

Z INFOCHU —

Prohlášení studentů pražských vysokých škol

20. 11. 1989

Pod dojmem události z pátku 17. listopadu 1989, kdy byla v centru Prahy opět brutálně potlačena pokojná demonstrace pražských studentů, nevidíme jiné cesty, jak vyjádřit svůj nesouhlas a zděšení nad současnou vnitropolitickou situací v naší zemi, a proto vstupujeme do týdenní stávky s těmito požadavky:

1. Žádáme ustavení nezávislé vyšetřovací komise Federálního shromáždění s účastí zástupců stávkových výborů vysokých škol a zástupců ostatních občanských iniciativ.

2. Žádáme okamžité potrestání osob odpovědných za rozpoutání pražského masakru, jeho přímých vykonavatelů, zveřejnění jejich jmen a funkcí. Zároveň žádáme zveřejnění pravdivého svědectví očitých svědků a zveřejnění obrazového materiálu a dalších informací o zdravotním stavu postižených.

3. Vyzýváme pracovníky všech sdělovacích prostředků, aby se nepodíleli na šíření nepravdivých informací o současném dění v Československu.

4. Žádáme okamžité propuštění všech politických vězňů a zastavení trestních stíhání nespravedlivě obviněných.

5. Žádáme zahájení účinného dialogu se všemi složkami společnosti bez výjimek.

6. Žádáme legalizaci Lidových novin a všech nezávislých tiskovin.

7. Žádáme, aby ústavou zaručené právo shromažďovací nebylo prakticky znemožňováno prováděcími předpisy. Tyto předpisy musí být zrušeny.

8. Žádáme zveřejnění tohoto prohlášení a pravdivé průběžné informování veřejnosti o probíhající studentské stávce. Dále žádáme, aby toto naše stanovisko bylo prodiskutováno v Čs. televizi za účasti zástupců stávkových výborů vysokých škol.

9. Obracím se na pedagogy všech škol i na ostatní občany se žádostí o maximální podporu.

10. Vyzýváme všechny občany, kterým není lhostejný stav v našem státě, aby vyjádřili svoji vůli generální stávkou 27. 11. 1989 od 12 do 14 hod.

Stanovisko České filharmonie

V těchto chvílích, ve chvílích, kdy moc mocných je co chvíli demonstrována s krutou přesvědčivostí, kdy paragrafy jsou čím dál ohebnější a podpisy pod deklaracemi čím dál vybledlejší, v této chvíli i my, členové České filharmonie, pozvedáme svůj hlas proti bezpráví a násilí a kategoricky odsuzujeme opakované represivní zásahy ozbrojených složek proti pokojným shromážděním. Pozvedáme svůj hlas, abychom protestovali proti zlovolné brutalitě, ke které došlo od začátku tohoto roku již po několikáté. Pozvedáme svůj hlas, protože neexistují žádné záruky, že k podobným násilným akcím nebude i nadále docházet.

Na protest proti surovým skutečnostem přerušujeme veškerou naši koncertní činnost. Podporujeme a stavíme se plně za prohlášení a požadavky pražských studentů, herců pražských divadel, členů Svazu skladatelů a koncertních

umělců, včetně prohlášení Občanského fóra z těchto dnů. Připojujeme se k vyhlášení generální stávky dne 27. 11. 1989 od 12 do 14 hod.

Požadujeme: 1) Aby odstoupili ze svých funkcí všichni političtí představitelé, kteří jsou zodpovědní za současný politický stav i za opakované represe. 2) Ustavení nezávislé vyšetřovací komise, která vyšetří brutální policejní zákroky z letošního roku a navrhne potrestání osob zodpovědných za tyto akce. 3) Zaručení všech ústavních svobod, včetně svobody shromažďovací, společovací, práva petičního a svobody tisku.

Vyzýváme všechny lidi dobré vůle, všechny naše spoluobčany, aby se k nám připojili.

Praha 20. 11. 89

*Česká filharmonie
(včetně Pražského filharmonického sboru, sólistů
a všech ostatních pracovníků)*

(Pokud se situace v ČSSR nezmění, nastoupí Česká filharmonie ve čtvrtek a v pátek ve Smetanově síni na pódium, bude přečteno toto prohlášení a orchestr odejde. Změní-li se do té doby situace — t.j. režim — bude Česká filharmonie 23. a 24. listopadu hrát Smetanovu *Mou vlast*.)

Výzva učitelům základních škol

(Došlo 23. 11. 89)

Učitelé patřili vždy k nejpokrokovějším ve společnosti, chápali souvislosti a dokázali se v těžkých dobách postavit do čela národa. Vyzýváme Vás, zejména učitele dějepisu, občanské nauky, literatury: nenechte malé tápat, vysvětlujte, odpovídejte, nenechte své žáky bez odpovědi. Objasňujte, hovořte s nimi. Nejhorší je mlčení. Vysvětlujte zejména, kde začíná a končí lidství, svoboda, jednota a svědomí. Vysvětlujte pojmy jako je humanismus a demokracie. Učte a sami buďte statečnými, postavte se do čela, ať si Vás mohou žáci vážít. Je to Vaše povinnost a poslání — z hlediska vyššího principu mravního.

Podepsáni — učitelé pražských Lidových škol umění

Česká filharmonie

23. 11. nastoupila dopoledne ve Smetanově síni s dirigentem Liborem Peškem, aby zahrála stávkujícím studentům Smetanovu *Mou vlast*. Při částech *Tábor* a *Blaník* obecenstvo povstalo a do konce koncertu stálo v pozoru. Pořad skončil státní hymnou.

Večer se měl konat pravidelný abonentní koncert. Filharmonici i Český pěvecký sbor nastoupil před přeplněnou Smetanovou síní. Jejich prohlášení přečetl člen Národního divadla Radovan Lukavský. Sál zdravil potleskem i sólisty Josefa Suka, Zuzanu Růžickovou a další. Místo koncertu zahráli filharmonici opět *Tábor* a *Blaník*, na závěr sbor zazpíval státní hymnu.

27. 11. 1989

Pražský komorní orchestr bez dirigenta na svém turné po dvaceti západoněmeckých městech čte před každým koncertem toto prohlášení:

My, členové Pražského komorního orchestru bez dirigenta, vyjadřujeme podporu Občanskému fóru a jeho úsilí o politické reformy v Československu.

(Ve chvíli, kdy jsme na zahraničním turné v NSR a nemůžeme se tudíž přímo účastnit manifestací, naším

projevem ať je Dvořákův *Furiant* uváděný na každém koncertu mimo program po tomto prohlášení.)

Rezoluce ze shromáždění rakouských vysokoškoláků, studentů, členů významných politických organizací rakouské mládeže, jakož i dalších občanů města Vídně a ve Vídní žijících československých exulantů

My rakouští vysokoškoláci, studenti a členové významných politických organizací rakouské mládeže, shromáždění před československým velvyslanectvím, chceme spolu s dalšími občany a československými exulanty, žijícími ve Vídní, podpořit generální stávku českého a slovenského lidu, který v této chvíli úspěšně bojuje za návrat ke svobodě a demokracii.

Byl to duch Charty 77, který pohnul společnost k odvaze přeskóčit vlastní stín strachu a sporu a hledat společnou řeč při společném zápase za lidská práva i občanská práva.

A byla to mladá generace ČSSR, která se odvážila rozhodujícího skoku: ačkoli poslední roky stále znovu bita, přimkla se k Chartě a přiměla nakonec i rodiče, aby spojenými silami svrhli totalitní moc bez násilí za jediný týden.

Přátelé v Čechách, na Moravě a na Slovensku, zdravím vás, objímáme vás, trneme a doufáme s vámi. Přibližujete dobu, kdy budou starou tramvajkou z Vídně do Bratislavy, autobusem z Vídně do Brna a vlakem z Prahy do Vídně i Budapešti cestovat v obou směrech bez viz svobodní lidé za přáteli i za společnou prací.

Těšíme se na společný dům našich nejlepších představ, ve kterém dnes z gruntu renovujete další byt.

Vaši sousedé Rakušané — Vídeň 27. 11. 89

Požadavky pracovníků SHR

My zaměstnanci Severočeského uhelného revíru dolů V. I. Lenina na Mostecku, jsme se dnes 25. 11. 1989 sešli a k východisku ze současné politické situace požadujeme:

- 1) Potrestání viníků na násilí ze dne 17. 11. 1989.
- 2) Požadujeme plné a pravdivé informace o veškerém dění u nás i ve světě.
- 3) Požadujeme urychlené svobodné a demokratické volby při zastoupení více rovnocenných politických stran v parlamentu a jmenování vlády z nejlepších odborníků, odpovědných výhradně parlamentu.
- 4) Požadujeme urychlené vypracování zákonů zajišťujících plnou svobodu vyjadřování a ostatních lidských práv a urychlené ustavení ústavního a správního soudu.
- 5) Výbor lidové kontroly ustavit jako orgán odpovídající přímo parlamentu, a nikoli předsedovi vlády, a tedy jako orgán, který má právo kontroly i nejvyšších představitelů státní správy.
- 6) Žádáme o vyškrtnutí z Ústavy článků o vedoucí úloze KSČ ve státě.

My pracovníci SHR vyjadřujeme plnou podporu stávkujícím studentům a Občanskému fóru.

Dále se každý podle svého vědomí a svědomí zúčastníme dvouhodinové protestní výstražné stávky dne 27. 11. 1989.

S pozdravem stávkový výbor a zaměstnanci SHR DVIL Komořany.

I děti se přidaly...

Děti 7. třídy jedné pražské základní školy se v pondělí 20. 11. rozhodly, že už nebudou své učitele oslovovat soudruhu a soudružko, nýbrž pane učiteli a paní učitelko. Svě rozhodnutí si odhlasovaly a trvají na něm přes odpor některých učitelů. Vyzývají ostatní děti k následování. Do školy chodí s trikolórou na oděvu — na což jedna z učitelek reagovala hrozbou, že kdo přijde s trikolórou, dostane na vysvědčení dvojku z chování.

Vystoupení Václava Havla v čs. televizi

18. prosince 1989

Dvě podmínky prezidentské kandidatury —
první — jen do voleb, druhá — po boku A. Dubčeka

Dobrý večer, milí přátelé,

především děkuji Československé televizi, že mi umožnila říct vám několik věcí. Napsal jsem si to dnes dopoledne a budu to číst z papíru, protože nemám rád podvody, a odsuzuji, když politici čtou své proslovy ze čtecího zařízení na kameře a předstírají, že mluví zpatra. Podvodů bylo v této zemi už dost.

Nejprve bych měl říct něco o sobě. Dvacet let tvrdila oficiální propaganda, že jsem nepřítel socialismu, že chci v naší zemi obnovit kapitalismus, že jsem ve službách světového imperialismu, od něhož přijímám tučné výslužky, že chci být majitelem různých podniků a vykořisťovat v nich lidi a tak dále, a tak dokola. Byly to všechno lži, jak se záhy přesvědčíte, protože tu brzy začnou vycházet mé knihy, z nichž bude zřejmé, kdo jsem a co si myslím. První z nich vyjde v těchto dnech. Nemluvím o tom proto, že bych chtěl kohokoli teď zdržovat svou osobní obhajobou, ale proto, že se o mne hodně mluví a že z hlediska naší země není zcela bezvýznamné, kdo jsem a co si myslím. Také bych měl o sobě říct, že jsem se vždycky snažil říkat a psát pravdu, a to bez ohledu na to, zda se to vládě líbí, nebo ne, a že jsem za to byl několik let ve vězení.

Zítřka tomu bude měsíc, co pohotovostní jednotky brutálně zmasakrovaly pokojnou manifestaci. Studenti si chtěli připomenout padesáté výročí podobného masakru, kterého se dopustili nacisté na jejich tehdy studujících dědečcích. Stávkou, do které před měsícem studenti vstoupili, začlo cosi, co bude s odkazem času teprve pojmenováno. Pracovně tomu říkáme pokojná revoluce. Studentům vděčíme všichni za to, že této revoluci dali její krásně mírumilovnou, důstojnou, pokojnou, a řekl bych přímo láskyplnou tvář, kterou dnes obdivuje celý svět. Byla to vzpoura pravdy proti lži, vzpoura čistoty proti špíně, vzpoura lidského srdce proti násilí. Ke studentům se vzápětí přidali divadelníci a posléze celá kulturní obec. I to bylo důležité: pomohlo to obohatit tuto revoluci o její kulturní rozměr. Bylo to v tradici této země: po desetiletí, ba po staletí to byla totiž kultura, která pronášela temnými dobami ideu naší národní svébytnosti. Kulturní obec se zasloužila o to, že jsme mohli navázat na naše nejlepší tradice, spojené s ideálem míru. Představuji je jména Jiříka z Poděbrad, Komenského, Havlíčka, Štúra, Masaryka, Štefánika, Patočky. Posléze se závratnou rychlostí probudil celý národ. Ukázalo se, že jeho občanská kultura, svobodomyslnost a humanita byly sice dlouho potlačovány, dušeny a ničeny, ale zničeny nebyly. Dřímaly a čekaly na svou chvíli. Všichni se díváme, jak se mohlo tak rychle stát tolik dobrých

věcí. Rád bych připomenul, že ve stínu oficiálně předstíraného klidu se dělo leccos, co příchod této chvíle připravovalo. Desítky a stovky lidí po celou dobu pracovaly, byli tu spisovatelé, kteří říkali pravdu a trpěli za to. Byli tu stateční lidé, kteří — ať už v Chartě 77 nebo mimo ni — pronášeli pochodeň svobody temným lesem za cenu velkých obětí, včetně mnoha desítek let, které sečte-li se to — strávili ve věznicích. Byl tu náš exil, který za cenu mnoha obětí jiného druhu vydával české a slovenské knihy, politicky působil v celém světě a obětoval možnost pohodlného života v prosperujících západních zemích mravenčí práci pro naši věc. Svou práci vykonal každý člověk, který se nebál a nelhal v každodenním životě a nebál se témuž učit svoje děti. Myslím, že všichni, o nichž jsem mluvil, dosáhli toho, že jsme dnes tam, kde jsme. Není čas na to, abychom se teď dohadovali, kdo se zasloužil víc, zda takzvaný disident či exulant, zda herec či dělník, zda student nebo zemědělec.

V úterý tomu bude měsíc od okamžiku, kdy vzniklo Občanské fórum. Byl to krok do neznáma. Občas je třeba udělat takový krok. Řídí-li se člověk svým svědomím, svým citem pro situaci, svým rozmyslem a má-li i schopnost rychle se rozhodovat, nemusí se toho bát. Bud' to k něčemu bude, nebo ne. Ale zkazit se tím vlastně nic nedá. To věděl Masaryk, když se rozhodl pro samostatný československý stát, to věděli i ti, kteří kdysi zakládali Chartu 77. Myslím, že dnes už můžeme s jistotou říct, že založení Občanského fóra byl krok dobrý. Je to pokus intelektuálně i akčně sjednocovat svobodné lidi, vytvářet prostor k samostatnému občanskému chování a tím i k tvorbě zájmové, odborové a politické plurality. Není to žádná Národní fronta. Ta se rodila za války a byla ustavena po válce — proto se tak bojovně jmenuje — jako sdružení jedněch k vyloučení druhých — aby se posléze stala manipulačním nástrojem komunistické strany a nakonec jen několika diktátorů, které postavil Stalin do čela strany. Občanské fórum tu není proto, aby občany manipulovalo, ale aby jim dalo příležitost být sami sebou. A je tu také proto, aby se soudobou mocí měl vůbec kdo — opřen o důvěru veřejnosti — jednat. Je nesmírně důležité a krásné, že současně s Občanským fórem vznikla na Slovensku Veřejnost proti násilí, sesterská iniciativa, vyrostlá zdola, přesně tak, jako Občanské fórum. Těsná pracovní spolupráce těchto dvou iniciativ je zárukou, že federalizovanou totalitu nahradí federace autentická. Bude chránit svébytnost našich dvou národů i všech národnostních menšin a etnických skupin.

Občanskému fóru ani Veřejnosti proti násilí nejde o vlastní věc, o slávu, o moc, ani o vlastní zásluhy. Jde jim o dobro této země. Přesto snad neuškodí říct, že zásluhou těchto dvou iniciativ byla z naší ústavy — ústavní cestou — vypuštěna klauzule o vedoucí roli komunistické strany, že rezignoval prezident republiky a že byla jmenována vláda národního porozumění. To vše se stalo do 10. prosince, tedy do Dne lidských práv. Jednání, jimiž bylo těchto úspěchů dosaženo, byla nesmírně složitá, ba řekl bych přímo dramatická. Nebyli jste u toho, ale až bude čas a bude-li vás to ještě zajímat, můžete si poslechnout desítky hodin těchto jednání, jak jsme je nahráli na záznam. Nebyli jste sice u toho, ale přece jen vlastně byli: totiž morálně. Bez vaší odvahy, bez vašich ohromných manifestací a shromáždění, bez vaší stávky, bez kultury, s níž jste to všechno dělali, by s námi nikdo o ničem nejednal. Občanské fórum a Veřejnost proti násilí nejsou spiknutím proti komunistům; nejen proto,

že to vůbec není žádné spiknutí, ale i proto, že důležitější, než jakou stranickou legitimitu má dnes kdo v kapse, je, zda je přítelem demokracie a pokojné cesty k ní, anebo přítelem starých pořádků.

Občanské fórum a Veřejnost proti násilí doporučily do vlády některé komunisty, jako na příklad pana docenta Komárka, a nedoporučují některé zkompromitované nestraníky. Milión sedm set tisíc komunistů netvoří nějaký jiný biologický nebo morální druh, než jsme my ostatní. Většina z nich musela dvacet let mlčet tak, jako my všichni, a mnozí z nich dělali — byť s obtížemi — mnoho dobrých věcí. Promyšlený koncept důkladné ekonomické reformy, která nepřinese sociální otřesy, nezaměstnanost, inflaci a jiné problémy, jak se možná někteří z vás obávají, připravovaly desítky dobrých lidí, mezi nimiž bylo mnoho komunistů, mnoho bývalých komunistů i nestraníků. Pravda ovšem je, že totalitní systém se zaštiťoval komunistickou stranou a že tudíž všichni komunisté bez výjimky nesou zvýšenou odpovědnost za marasmus, v němž se naše země ocitla. To je zavazuje k tomu, aby z této odpovědnosti vyvodili příslušné důsledky a ještě víc, než všichni ostatní, pracovali dnes pro svobodnou budoucnost nás všech. Týká se to i komunistických poslanců dnešního Federálního shromáždění. Nechtějí-li riskovat živelné stávky, chaos a mezinárodní hanbu, prosím je, aby nekomplikovali situaci a nevystavovali se nebezpečí, že je veřejnost odsoudí, ale aby pochopili volání této chvíle. Všechny komunisty pak prosím, aby — chtějí-li — co nejrychleji obrodit svou stranu, dali do jejího čela její nejlepší lidi, totiž takové, s nimiž se dá pracovat a vůbec mluvit.

Pan Adamec má velkou zásluhu. Byl první, kdo se s námi začal bavit. Naše důvěra k panu Čalfovi, novému premiérovi, hodinu od hodiny roste. Budou-li si i jiní komunisté počínat jako on, bude to dobré pro oba naše národy a nemusíme se už nikoho bát. Bát se nemusíme ani policie a je úkolem nás všech, abychom zabránili pokusům pronásledovat ty, kteří řídí dopravu, zajišťují pořádek a chrání nás před zloději, vrahy a násilníky.

Československo nemá v této chvíli, jak víte, prezidenta. Čekají nás přitom náročné měsíce do svobodných voleb. Těžko si umím představit, že bychom si mohli dovolit luxus čekání a odkladů. Je třeba přijmout mnoho nových zákonů, vytvořit klima pro rychlé formování a profilování různých politických sil. Ty pak půjdou, ať už s podporou Občanského fóra nebo Veřejnosti proti násilí či samostatně, do svobodných voleb a budou základem demokratické plurality.

Je třeba rychle uskutečňovat ekonomickou reformu, budovat záruky svobody projevu. Je třeba mnoho práce. Proto bychom měli mít brzo někoho vhodného na Hradě, nejraději do konce roku. Nejsme proti přímé volbě prezidenta, nejsme proti referendu jako takovému, naopak ho poprvé v dějinách tohoto státu navrhujeme jako ústavní institut. Přímé volby se nebojíme, občanská kultura je dnes už tak velká, že nelze v přímých volbách zvolit špatného prezidenta. Že demokracie zvítězí, je také jasné. Bojíme se

něčeho jiného. Že naše země ztratí několik měsíců prezidentskou kampaň, zákonnou a organizační přípravou přímých voleb a v neposlední řadě několik miliard korun, které by dnes přímá volba stála.

Nejvíce se ale bojíme toho, že ohromný morální kredit, který naše země získala, by mohla ztratit tím, že si najednou začne hrát na Ameriku, aniž Amerikou je, a že se zesměšní tím, že si zvolí v rychlosti a zmatku prezidenta na pět let a za rok pozná, že byl sice dobrý, ale přeci jen nikoli ten nejlepší. Proto chceme, aby byl rychle ústavní cestou a v souladu s československou parlamentní tradicí zvolen prezident jediného základního úkolu, totiž dovést tuto zemi ke svobodným volbám a zaručit slušnost takové cesty. Nové Federální shromáždění, které vzejde ze svobodných voleb, nechť potom, až se trochu zklidní emoce, zvolí na pět let prezidentem muže, který bude svou důstojností, duchovním obzorem a lidskostí práv postavení, které dal prezidentskému úřadu náš první prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Bude-li to z nějakých důvodů nutné, i tento prezident může být zvolen přímou volbou. Přímá volba před svobodnými volbami do zastupitelských orgánů by rozrušila celou logiku ústavy a byla by přesně tím riskantním krokem do neznáma, o němž mi mé svědomí, můj rozmysl i má znalost situace říkají, že by naší věci spíše ublížil než pomohl.

Mluvíme k vám, jako jeden z vás, totiž jako občan této země, který pociťuje spoluodpovědnost za její budoucí osud a navíc není zvyklý na kamery, světla a novináře a nemluví tak, jako ti, kteří to všechno umí. Občanské fórum a Veřejnost proti násilí mne však, jak asi víte, navrhuje do úřadu prezidenta a nemohu se tudíž tomuto tématu vyhnout. Žádnou kampaň si nedělám, nikoho nepřemlouvám, aby mne zvolili. Kdo bude prezidentem, je vaše věc, resp. věc současného Federálního shromáždění, kterému dáte svou vůli vhodným způsobem najevo. Já jsem spisovatel, kterému to nikdy nedalo a vždycky se angažoval i jako občan. Nikdy jsem po žádné politické funkci netoužil. Zároveň jsem však člověk, který vždycky nadřazoval obecné zájmy nad zájmy vlastní. Kdybych to byl nedělal, nemusel jsem strávit několik let ve vězení a mohl jsem se místo toho věnovat divadlu ve světě. Je-li v obecním zájmu, abych přijal prezidentský úřad, přijmu ho. Ale s dvěma podmínkami. Že bych byl oním prozatímním pracovním prezidentem, kterého teď potřebujeme, a že ten, který usedne na dobu pěti let do Masarykova křesla, vzejde až ze svobodně zvoleného Federálního shromáždění. Druhou podmínkou, kterou si kladu je, že po mém boku, ať už v jakékoliv funkci, bude stát Alexander Dubček. Je to po Milanu Rastislavu Štefánikovi pravděpodobně nejvýznamnější muž, kterého dalo Slovensko naší zemi a světu. Nedopustím, aby se jakýmkoliv temným silám podařilo vrazit klín mezi něj a mne, a tím i mezi naše dva národy.

Dlouhých proslovů jsme už zažili dost. Budu proto končit. Připomenu to nejdůležitější. Ted' už nejde o lepší budoucnost Československa. Lepší bude, o to už nemám strach. Běží o cosi víc. Aby cesta, kterou ke své lepší budoucnosti půjdeme, vedle k lepší budoucnosti celé Evropy a celého světa. Aby naše země, ležící v samém středu Evropy, přestala být všem pro smích, ale stala se zemí, k níž budou ostatní vzhlížet se zájmem a respektem. Děkuji vám za pozornost.

Prosíme oznamte včas
změnu adresy

Solidárnost umělců s lidem

Po večerním představení ve vídeňském Burgtheatru 20. 11. přečetli publiku herci Franz Morak a Martin Schwab jménem celého souboru a ředitelství divadla prohlášení k posledním událostem v Praze. Říká se v něm: "Naši kolegové v Praze vyzývají všechny občany, aby zabránili dalšímu násilí, krveprolití a politické svévoli. Pražští divadelníci vyzývají ke generální stávce na 27. 11. Obdivujeme odvahu našich kolegů a vyjadřujeme jim svoji solidaritu. Vyzýváme všechny evropské umělce, aby obrátili svůj pohled k Praze a podporovali československé umělce v jejich právoplatném volání po svobodě. Berthold Brecht říká ve své divadelní hře Matka: "Až vládcí domluví, budou mluvit ovládaní. Dnešní poražení jsou vítězi zítřka. A místo NIKDY zazní JIŽ DNES!"

23. 11. 1989 navštívil člen Národního divadla Josef Kemr několik továren a přečetl tam tuto svoji výzvu (jde o podniky Škoda Plzeň, Poldi Kladno, AZNP Mladá Boleslav):

Byl jsem očitým svědkem toho, jak dělnická třída pod vedením Klementa Gottwalda v únoru 1948 ozbrojená vtrhla do ulic a náměstí celé republiky za jásotu a volání "Republika je naše". I dnes jsem očitým svědkem v těchto slavných, slavných dnech, poznamenaných násilím, jak netečně čeká mladá dělnická třída pod vedením generálního tajemníka Miloše Jakeše za mřížemi vrat svých dílen a závodů, bezbranná, zmanipulovaná, zastrašená funkcionáři a ozbrojenými milicemi. Je na kolenou! Žaluji, apeluji, varuji, ohlašuji: Kdo jí konečně oznámí, že se rodí doba budování nové, svobodné a mravně silné republiky? Všem, kdo dosud rozhodujete a vládnete, slyšte silný, bouřlivý hlas těch, kterým chcete vládnout. Na váhání už není čas. Pohár pýchy, hluchoty, tvrdohlavosti, násilí a lži pomalu přetéká. Mladí republiky se už nedá umlčet.

300 let Čechů a Slováků v Americe

PANORAMA

Krajanská kronika Panorama zaznamenala pro budoucí generaci náš přínos Spojeným státům americkým. Dílo se skládá ze dvou částí: z historického úvodníku ke každé kapitole a z předplacených životopisů. Dr. G. Švejda, historik, napsal stať o prvních českých a slovenských přistěhovalcích. Každý americký stát má svoje kapitoly o svých začátcích.

Panorama je k dostání v kanceláři ČNRA — 2137 S. Lombard Ave., Cicero, IL 60650 — Tel. 656-1117. Cena \$7.00 + poštovné \$1.50.

Z ODBOČEK ČSNRA:

Zdařilá mikulášská zábava ČSNRA — Štefánik a Gama

konala se v sobotu večer 2. prosince, tentokrát v krásném křišťálovém sále u Klasu v Ciceru s pěkným vánočním programem, na němž se zúčastnili sestra Věra Rokničová přednesem, básně s vánoční náladou, bratr I. J. Kovář recitací a přehráním pásky s básní na dobové události doma, bratr Holeček vedením sborového zpěvu vánočních koled a národních písní a bratr Chrobák vystoupením ve své tradiční úloze svatého Mikuláše s čertem a andělem.

Měli jsme pěknou návštěvu a jen jsme litovali, že někteří, kdo se přihlásili, nemohli přijít, protože byli nemocní anebo se neodvážili jet ve sněhové vánici na severu. Byli jsme mile překvapeni návštěvou celé rodinky Vojty Vacka z Oregonu s malou Veronikou a jejím bratříčkem Erikem. Bylo radost děti pozorovat a ještě větší, když jsme je slyšeli švitořit krásně česky.

Uznání za zdar večera patří též správci restaurace Klas. Připravili pro nás krásně prostřené stoly s nazdobeným vánočním stromečkem v pozadí a jídlo bylo bezvadně připravené. Všichni si to pochvalovali a také obsluha byla vzhledem a rychlá.

Letos konali jsme naši předvánoční besedu uprostřed nečekaných velkých politických změn ve střední a východní Evropě a zvláště pak v Československu, kde se již vyjednává o výměně vlády. Prožíváme úžasné změny v naději, že se snad přece jen ještě za našeho života dočkáme demokracie a skutečné svobody doma. V tomto ohledu byla ovšem nálada na letošním večírku veselejší. Zračila se také v našem programu a také svatý Mikuláš měl projev ve víře, že se naše sny snad konečně doopravdy začínají uskutečňovat a za to jsme se pomodlili. Jako obvykle svatý Mikuláš se pak ujal rozdělování dáreků v tombole losováním, při kterém jsme se pobavili.

Za odbočky děkujeme všem, kteří se postarali o program večera a br. Jandáčkovi za koordinaci. A Vám, kteří jste přišli a tak se zasloužili za zdar naší tradiční mikulášské a přispěli na podporu další činnosti Rady. KH

IN MEMORIAM

K uctění památky Adolfa Cierného věnuje manželka Mary Ann Cierny	\$25.00
K uctění památky Jaromíra Zástěry věnuje Karel Švec.....	10.00
K uctění památky J. Vrázové věnuje Mr. & Mrs. J. Sopoci, N.Y.....	20.00
K uctění památky dr. M. Ferjenčíka věnuje Mr. & Mrs. J. Sopoci, N.Y.....	20.00
K uctění památky M. Lukešové věnuje Viktor Novotný	50.00

Děkujeme srdečně všem dárcům, kteří se zúčastnili naší výroční nálepkové akce. Nálepková akce byla velmi úspěšná a jsme hrdí, že umožňujete náš boj za lidská práva.

ČSA

**nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota
v Americe**

jest připravena poskytnouti vám nejvýhodnější druhy
životních pojistek plně zabezpečujících
vaši ochranu.

Rovněž nabízíme pojistky
poskytující pravidelný starobní důchod
jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

"Pioneer of Fraternal Life Insurance"

CSA PLAZA • 2701 SOUTH HARLEM AVENUE • BERWYN, IL 60402
Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

VĚSTNÍK

CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
OF AMERICA
2137 So. Lombard Ave. — Room 202
Cicero, Illinois 60650

ADDRESS CORRECTION REQUESTED

FIRST CLASS MAIL

